

הקדמה

היום אנחנו מארחות את נעמיקה ציון שכבר שנים מנסה לא לנרמל את המלחמות החוזרות על עזה, בין השאר כחברה בארגון "קול אחר" משדרות והעוטף. נעמיקה, תודה שהצטרפת אלינו. נעמיקה תדבר במשך שמונה דקות, אני מזכירה. ואחר כך נשאיר זמן לדיון קצרצר. אני גם מזכירה שמי שרוצה לשאול שאלה מוזמנת לכתוב אותה בצ'אט ואני אקריא אותה אחר כך לנעמיקה. תודה רבה לך. הבמה שלך.

הרצאה

תודה לצוות שהזמין אותי. ואני רק רוצה להבהיר, אני לא חוקרת את עזה, אני שכנה של עזה, אקטיביסטית פוליטית כל חי. ולכן אני אדבר אליכם בכובע הזה מנהמת ליבי השותת. וכתבתי את הדברים גם כדי לעמוד בסד הזמנים הצפוף וגם כי הנושאים האלה מציפים אותי. לחיות בשדרות בימים האלו משול למסך מפוצל של הנפש. מצד אחד, רצון עז להיאחז בשגרה: יש סדר יום, יש עבודה, יש מטלות שצריך להספיק, יש שמחות קטנות של יום חולין, יש חיים. הרי חזרנו לכאן. מצד שני, מוזיקת המלחמה המשתקת. אין לאן לברוח. היא כל הזמן נוכחת כמו מכווה של אש. עזה נטחנת 24\7 והבתים בשדרות ובעוטף משקשקים מעצמת הפיצוצים, שבתות וחגים, ימי חול ומועד. תשתיות הטרור שיחוסלו בלילה מתגלות עם שחר בדמותם של תינוקות ערופי גפיים או ילדים שחולצו במשך שעות מתחת לחורבות בתיים ולא שרדו את היום. מה עושים עם זה? איך חיים עם המסך המפוצל של הנפש? איך מיישבים את המאבק הפנימי העיקש בין לא לאבד את רסיסי האנושיות לבין הכניעה לאוטם שריר הלב, בין ההכרח המוסרי לראות את הקולות לבין הכמיהה המפתה לאטמי אוזניים?

בשנת 2008, לאחר שבע שנים שורטות של קסאמים, הקימה קבוצה של תושבי שדרות והעוטף את "קול אחר". זאת הייתה קריאה פוליטית לפתור את הסכסוך המדמם אך ורק בדרכים לא אלימות ובהסכמים מדיניים ארוכי טווח, ובד בבד להושיט יד ולפתוח ערוץ אנושי של דיאלוג עם האנשים שמעבר לגדר. החברות והקשרים העמוקים שנבנו במשך השנים עם תושבים בעזה, עמדו במבחן בכל המלחמות וההסלמות. אף אחד לא יכול להלך עלינו אימים עם האמירה המצמררת שאין חפים מפשע בעזה. אנחנו מכירים עשרות אם לא מאות עזתים שוחרי שלום, שדאגו לנו והביעו אמפתיה עם כל הסלמה. וחלקם שילמו מחירים כבדים על הבחירה להיות בקשר איתנו. ב-2014 במבצע "צוק איתן", עמדנו עם שלטי שלום במרכז שדרות בקריאה לסיים את המלחמה ולהגיע להידברות. ברגע האחרון הצליחה המשטרה לחלץ אותנו מליני' של תושבים זועמים. בשנת 2015 ו-2016 עמדנו שנתיים בצומת יד-מרדכי בקריאה להפנות את המבט אל עזה הנאנקת תחת מצור עם שלוש שעות חשמל ביום ומחסור במי שתייה. קצרה היריעה מלתאר את חווית האלימות המתמשכת שחוונו שם. בשנת 2021 הייתי בין מוביליו של כנס השלום בשדרות, כנס גדול שעמלנו עליו חודשים רבים. לתוכנית הוזמן רופא ילדים ערבי שהתבקש לתאר את מצבם הקשה של ילדים בעזה. השמועה התפשטה בן רגע. סולקנו מהעיר בבושת פנים. כל הקריאות והניסיונות להשמיע קול אחר ולדרוש פתרון מדיני עלו בתוהו והובילו אותנו אל המפגש המפלצתי עם הרוע הצרוף של השבעה באוקטובר.

אבל הרוע הצרוף לא נולד מן הים ולא טבוע ב-D.N.A של עם שלם. הוא תולדה של ייאוש ופליטות ודיכוי אכזרי ומצור מתמשך וסגרים וחוסר מוצא והיעדר שביב של תקווה לחיים אחרים. וכן, יש קונטקסט היסטורי, ואין לנו את הפריבילגיה למחוק אותו לטובת נרטיב קורבני של צד אחד בלבד. אבל החברה הישראלית שבחרה מדעת להפוך את המלחמות לדרך חיים ואת הכיבוש לטבע שני, נמצאת עכשיו בפסיכוזה של הרג וחורבן חסר מעצורים שהגיעו לממדים דיסטופיים. ייקח לה עשרות שנים לעכל, להבין, לחקור ולתפוס את ממדי הזוועה שהיא חוללה ומחוללת מדי יום בעזה. ובשנה האחרונה היא עושה "עזה מואצת" גם בגדה. ו"יונתן, יונתן עוד דם, רק עוד קצת דם לקינוח הדבש", אם לחזור אל לשונה הציורית של יונה וולך. כל החומרים המאפיינים אירועים היסטוריים מעוררי פלצות מונחים לפתחנו: ההדחקה, ההכחשה, העיוורון, השתיקה הגורפת של מרבית העם, האדישות, האטימות, קהות חושים, או לחילופין זחיחות ממארת ושכרון כוח של "יהודים שמחים שורפים כפרים", שזו סיסמת קבוצת הווטסאפ של הטרור היהודי תחת השם המולכן "נוער הגבעות". עם הכל נצטרך לבוא חשבון אי שם בעתיד. 24/7 של הפצצות בלתי נתפסות על עזה, שמרעידות את הבתים בשדרות ובעוטף, מטריפות את הדעת ואת הדאגה לגורל החטופים שננטשו, לשלומם של החיילים שמקריבים את חייהם במלחמה חסרת תוחלת. ולתהייה המבעיתה מהי מכסת ההרג היומית של תינוקות, ילדים ואזרחים עזתים חפים מפשע שקצבנו לעצמנו להיום, מדי יום.

ואני מנסה לעשות לעצמי סדר בראש ולנסח את פשר התסמונת הדו-קוטבית הזאת. איך דרים בכפיפה אחת ביטויים נשגבים של סולידריות ותעצומות נפש ורגישות ותמיכה ונדיבות חסרת גבולות והתגייסות הרואית, כפי שהתגלו מאז השבעה באוקטובר, לצד אטימות מוחלטת לאנשים שמעבר לגדר? מה קורה לחברה שמתמכרת למלחמת נקם חסרת מעצורים שלא יודעת שובע? מה קורה לחברה שאיננה מסוגלת להשיט את מבטה ולהכיר בסבל אחר? מה קורה לחברה שאיבדה לפני שנים את יכולות האמפתיה? כמה אנומליה תמונה בחברה שהמילה "שלום" מהלכת עליה אימה יותר מציאה

לעוד מלחמה, וכמיהה לשלום מתיגת מיד כבגידה? כמה אנומליה יש במשפט "תמיד נוכל לחזור להילחם"? כאילו אין דבר טבעי יותר בעולם מאשר לחזור להילחם. כמה אנומליה יש בחברה מוכת שכול ויגון שהשאלה המכוננת על סדר היום שלה היא איך לגייס עוד כוח אדם ובשר תותחים למלחמות הבאות, במקום להשקיע את כל מרצה בשאלה איך למנוע את המלחמה הבאה? ואיך רעיון הזוי ומופרך כמו נכבה נוספת לשני מיליון בני אדם הופך באבחה אחת להצעה לגיטימית טבעית – תוכנית אסטרטגית מגובה בסקרי תמיכה? ואין כמעט מי שיצעק "עצרו את השיח החולני הזה. ועכשיו, "העיר ההומניטרית"?! וזה חורך את הנפש באופן מילולי. כי אנחנו חייבים לבחור איזו חברה אנחנו רוצים להיות: האם חברה שכותבת את "מיין קאמפף" – אם להידרש ללשונה המטפורית של שימבורסקה – או חברה, שכותבת את "פו הדוב"? חברה שהפשיטה אנשים מאנושיותם, סופה שתשיל מעצמה את אנושיותה. ואז, עם מה נישאר?

"הלא יאמן פשוט ישנו", כתב המשורר ישראל אלירז. כן, הלא יאמן פשוט ישנו. ולכן לא נותר לכל מי שעדיין מאמין שניתן וראוי לחיות כאן חיים אחרים, להיאבק, להיאבק, להיאבק! לעצור את הבנאליות של הרוע שבתוכה אנחנו חיים כבר כל כך הרבה שנים, לעצור את דרזדן העזתית הבאה, להפסיק את המלחמה הארורה הזאת, להחזיר את החטופים, לסיים את הכיבוש ולהתחיל במלאכת ההחלמה והשיקום שלנו ושל שכנינו. שום דבר לא יגן עלינו, שום דבר, לא בשדרות ולא בשום מקום אחר בארץ הזאת, זולת חתירה להסכמים ארוכי-טווח והתוויית אופק מדיני בסיוע גיבוי וערבויות של קואליציה בינלאומית של מדינות.